

Graczyk, Waldemar

Parafia Trzepowo w świetle wizytacji z przełomu XVIII i XIX wieku

Studia Płockie 32, 205-212

2004

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ks. Waldemar Graczyk

PARAFIA TRZEPOWO W ŚWIETLE WIZYTACJI Z PRZEŁOMU XVIII I XIX WIEKU

1. Początki parafii i przynależność administracyjna

W II połowie X wieku rozpoczął się proces chrystianizacji ziem Polski, w tym również i Mazowsza, o czym świadczą powstające na przełomie X i XI wieku w niektórych ośrodkach grodowych kościoły. Wiemy, że życie religijne wiernych realizuje się w parafii. Fundatorami parafii przez całe wieki byli najczęściej: biskupi, instytucje kościelne, królowie i szlachta. Do zadań fundatora należało wydzielenie odpowiedniego beneficjum oraz opieka nad budynkiem kościelnym. Z racji poniesionych kosztów fundatorom przysługiwało prawo patronatu. Rozwój sieci parafialnej związany był najczęściej z akcją kolonizacyjną. Nowe parafie powstawały też po to, by usprawnić duszpasterstwo. Wydzielano je z parafii rozległych terytorialnie. Każdy biskup w akcie erekcyjnym nadawał parafii osobowość prawną. Zadaniem jego było również ustalenie granic nowych parafii. Początki nie wszystkich parafii, zwłaszcza z okresu średniowiecza, są wystarczająco dobrze poświadczone źródłowo, dokumenty erekcyjne wielu z nich nie zachowały się. Dowiadujemy się o nich dopiero ze wzmianek późniejszych¹. A jak jest w przypadku parafii Trzepowo? Sama wieś Trzepowo początkowo stanowiła własność biskupa płockiego. W 1372 roku biskup Stanisław dokonał zamiany z kapitułą katedralną płocką Trzepowa na Zgowiątki².

Zachowane w Archiwum Diecezjalnym w Płocku akta wizytacji parafii z 1598 roku podają, że data erekcji parafii jest nieznana³. Informację podobnej treści przekazały kolejne protokoły wizytacji, odbywanych w następnych stuleciach. Kiedy więc powstała parafia w Trzepowie? Pierwsza wzmianka o kościele pochodzi z 1418 roku i dotyczy nadania przez papieża Marcina V odpustów⁴, kolejna

¹ W. Graczyk, Paweł Giżycki, biskup płocki (1439-1463), Płock 1999, s. 82.

² Kodeks Dyplomatyczny Księstwa Mazowieckiego, wyd. T. Lubomirski, Warszawa 1863, n. 88, s. 82.

³ ADP. Akta wizytacji archidiacona płockiego Jana Górskiego z roku 1598-1599, sygn. 5, k. 281v.

z 1488 roku i zawiera dane o proboszczu w Trzepowie⁵. Nasuwa się zatem prosty wniosek, że parafia w Trzepowie powstała przed 1418 rokiem. Być może była kontynuacją parafii pod wezwaniem św. Marcina. O tej zaś wiemy, że po 1322 roku znalazła się w granicach miasta Płocka na skutek umowy pomiędzy Wacławem księciem mazowieckim a Florianem, biskupem płockim, dotyczącej zamiany pewnych wsi i gruntów w celu rozbudowy miasta⁶. Po utworzeniu parafii w Trzepowie przez długi czas kościół św. Marcina był obsługiwany przez jej proboszczów. Taka sytuacja trwała do początku XVII wieku, kiedy to opiekę na kościołem przejęli kanonicy z kolegiaty św. Michała w Płocku. W wieku następnym w aktach wizytacji z 1776 roku jest odnotowane, że świątynia należy do płockiej kolegiaty⁷. Taki stan przetrwał aż do 1798 roku, kiedy kościół z powodu poważnych uszkodzeń rozebrano⁸.

Powstała ok. 1075 roku diecezja, zwana początkowo mazowiecką, ze stolicą w Płocku, do końca pierwszej połowy XV wieku podzielona była na dwa archidiakonaty: płocki i dobrzyński⁹. Parafia Trzepowo przez cały czas należała do archidiakonatu płockiego. Od drugiej połowy XII wieku obserwuje się tendencję do podziału archidiakonatów na mniejsze jednostki organizacji terytorialnej, tzw. dekanaty. Zwyczaj ten upowszechnił się w XIII i XIV wieku, a zadecydowały o tym głównie względy administracyjne. Wydaje się, że do połowy XV wieku diecezja podzielona była na 12 dekanatów, z tego trzy albo cztery: dobrzyński, lipnowski, rypiński i prawdopodobnie michałowski należały do archidiakonatu dobrzyńskiego, pozostałe, tj. ciechanowski, czerwiński, łomżyński, nurski, płocki, pułtuski, wizeński i zawkrzeński, wchodziły w skład archidiakonatu płockiego. Dalsza rozbudowa sieci dekanalnej nastąpiła w XVI i XVII stuleciu. Przez cały ten czas parafia Trzepowo należała do dekanatu płockiego. Świadczą o tym zachowane wizytacje, choćby archidiakona płockiego Jana Górskiego z roku 1598-1599¹⁰ czy wizytacja dekanalna z 1783 roku¹¹.

2. Kolatorzy oraz wsie wchodzące w skład parafii

Pod koniec XIV wieku Trzepowo stało się własnością kapituły katedralnej, która wybudowała kościół i uposażyła parafię. Zachowane akta wizytacji parafii choćby z lat 1598, 1776 i 1783 wyraźnie wzmiankują o kapitule katedralnej jako

⁴ Diecezja Płocka (Red. K. Ziółkowski), Płock 2004, s. 366.

⁵ Acta capitulorum nec non iudiciorum ecclesiasticorum, wyd. B. Ulanowski. Monumenta mediae aevi historica, t. XVIII, cz. III, nr 155, s. 58.

⁶ Zbiór dokumentów i listów miasta Płocka, wyd. S. M. Szacherska, t. I, Warszawa 1975, nr 20, s. 27.

⁷ ADP. Akta wizytacji parafii Trzepowo z 1776 roku. syg. 290, k. 353.

⁸ A. J. Nowowiejski. Płock, Monografia historyczna, Płock 1930, s. 606.

⁹ Biskup P. Giżycki 7 II 1443 roku erygował trzeci archidiakoniat z siedzibą w Pułtusku.

¹⁰ ADP. Akta wizytacji archidiakonatu płockiego z roku z roku 1598-1599, syg. 5, k. 281v-283.

¹¹ ADP. Visitatio decanalıs ecclesıae parochıalis in Trzepowo anno 1783, syg. 312, k. 93.

kolatorze parafii. Zdaje się, że patronat nad kościołem i parafią w Trzepowie spełniała kapituła aż do chwili upadku funkcji patronów, tj. do połowy XIX wieku¹².

Warto zaznaczyć, że kapituła katedralna w okolicach Płocka posiadała prawo patronatu w odniesieniu do następujących kościołów parafialnych: Biskupice, Gralewo, Gumino, Duninowo, Imielnica, Płońsk, Proboszczewice, Radziwie, Rogotwórski, Słupia i Święcieniec.

Zazwyczaj w dokumencie erekcyjnym wystawianym przez biskupa dla parafii określone były jej granice i wyliczone miejscowości tworzące nowy okręg duszpasterski. Z tej racji, że dla parafii Trzepowo nie zachował się taki dokument, trudno jest dziś ustalić pierwotny teren nowo powstałej parafii. Wśród zachowanych zapisów zwraca uwagę pochodzący z 1776 roku protokół wizytacji parafii¹³. Zawiera on nazwy 9 miejscowości, które wchodziły w skład parafii: Trzepowo, Brochocino, Brochocinek, Kostrogaj, Chęlpowo, Powsino, Bronowo Sady, Bronowo Gąsiorzy i Tchorz. Dość ciekawy zapis zawiera protokół wizytacji dziekana płockiego Wojciecha Chwałkowskiego odbytej w 1783 roku¹⁴. Poza wyliczeniem wsi należących do parafii jest zamieszczona wzmianka o tym czy dana wieś była szlachecką, królewską czy też kościelną. I tak własnością kapituły były wioski Trzepowo i Kostrogaj, królewską – Powsino, królewską i kolegiaty płockiej – Chęlpowo zaś pozostałe były szlacheckie. Zatem właścicielami większości wiosek byli lokalni dziedzice.

W najbliższym stuleciu od wspomnianej wizytacji zaszły pewne zmiany, jeśli chodzi o wioski należące do parafii Trzepowo. Katalog diecezji płockiej z 1895 roku informuje, że do parafii Trzepowo należały miejscowości: Bronowo – Sady, Brochocin, Brochocinek, Jędrzejewo, Kostrogaj, Krzywosy, Niegłosy, Tchorz, Trzepowo oraz kolonie Chęlpowo i Powsino¹⁵.

3. Świątynia parafialna

Według informacji zamieszczonej w aktach wizytacji z 1776 roku kościół parafialny był drewniany, zbudowany w kwadrat i konsekrowany, o czym świadczą wizytacje: z 1609 roku – przeprowadzona przez ks. Pawła Biedkowskiego – kanonika płockiego; z 1653 roku – przez archidiacona płockiego Jalemskiego oraz z 1664 roku – przez archidiacona płockiego Stanisława Dumbskiego¹⁶. Wprawdzie nie jest znana data konsekracji, ale ze wspomnianej wizytacji z 1776 roku wynika, że dzień konsekracji kościoła parafialnego w Trzepowie był obchodzony razem z kościołem katedralnym w Płocku¹⁷. W drugiej połowie XVIII wieku stan kościoła

¹² ADP. Akta wizytacji archidiaconatu płockiego z roku z roku 1598-1599, syg. 5, k. 281v; ADP. Akta wizytacji parafii Trzepowo z 1776 roku. syg. 290 k. 330; ADP. *Visitatio decanalis ecclesiae parochialis in Trzepowo anno 1783*, syg. 312, k. 93.

¹³ ADP. Akta wizytacji parafii Trzepowo z 1776 roku. syg. 290, k. 330.

¹⁴ ADP. *Visitatio decanalis ecclesiae parochialis in Trzepowo anno 1783*, syg. 312, k. 93.

¹⁵ Katalog diecezji płockiej z 1895 roku, Płock 1895.

¹⁶ ADP. Akta wizytacji parafii Trzepowo z 1776 roku. syg. 290, k. 329-330.

¹⁷ ADP. *Visitatio decanalis ecclesiae parochialis in Trzepowo anno 1783*, syg. 312, k. 93.

musiał wzbudzać zaniepokojenie, skoro wizytujący parafię w 1776 roku określił go jako mizerny. Świątynia, chociaż wielokrotnie wcześniej odnawiana, wymagała dalszych remontów: „(...) ściany w nim spruchniały, sufit nadgnity, okien 7 – częściowo złe a części nie masz, deskami zabite. Dach przecież cały, gdyż przed laty trzema gontami pobity za komendy Macieja Rokitnickiego, kanonika katedralnego płockiego. Zakrystia – stara spruchniała”¹⁸. Kolejny zapis, z wizyty dekanalnej z 1817 roku, o stanie świątyni parafialnej informuje „kościół parafialny drewniany, gontami przez terazniejszego rządcę kościoła w roku bieżącym pokryty, długości łokci 37, szerokości łokci 15, podłogę mający, w stanie dobrym zostaje. Wkoło oparkaniony i drzewem i topolami i jarzębiną obsadzony, mający furtkę jedną”¹⁹. Zatem pod koniec XVIII wieku, zapewne na skutek interwencji po wizytacji z 1776 roku, musiał być przeprowadzony gruntowny remont kościoła parafialnego. Kolejnej renowacji został poddany w 1857 roku staraniem proboszcza Piotra Reichla, dzięki któremu dobudowano kaplicę pod wezwaniem Niepokalanego Poczęcia NMP, a następnie w 1887 roku oraz w latach 1963-1965.

Najważniejszym i najpiękniejszym był w kościele ołtarz główny zwany wielkim, w którym mensa była murowana, a na niej obraz przedstawiający Wniebowzięcie NMP. Pozostałe dwa ołtarze boczne zawierały wyobrażenie Matki Bożej i św. Aleksego, patrona kościoła i parafii²⁰. W prezbiterium na dużym ołtarzu umieszczone było cyborium zwane też tabernakulum, zamknięte na kluczyk, przechowywany w zakrystii lub na plebanii. *Renowatio* Najświętszego sakramentu zimą przeprowadzane było co dwa tygodnie, natomiast latem – co osiem dni²¹. W kościele znajdowała się również chrzcielnica na drewnianym postumencie, z pokrywą drewnianą, białą malowaną, zawierająca kociołek miedziany zachowujący *fontem baptismalem*²².

4. Cmentarz

Wraz z kościołem parafialnym powstał cmentarz przykościelny, który był miejscem grzebania ciał zmarłych. Na nim odbywały się pochówki, gromadzili się parafianie, przychodząc na nabożeństwa, tu też modlili się na grobach swoich bliskich. Warto dodać, że na cmentarzu znajdowała się kostnica, tzn. pomieszczenie, w którym gromadzono kości wydobyte podczas kopania nowych grobów. Kościół zawsze dbał o poszanowanie miejsca spoczynku ciał zmarłych.

Pierwsze wyraźne zapisy o cmentarzu trzepowskim pochodzą z wizytacji w 1783 roku. Zapisano, że „cmentarz znajduje się w średnim stanie utrzymania, furtki wejściowe wymagają koniecznych remontów, należy zatroszczyć się o wydo-

¹⁸ ADP. Akta wizytacji parafii Trzepowo z 1776 roku, syg. 290, k. 337-338.

¹⁹ ADP. Akta wizytacji parafii Trzepowo z 1817 roku, syg. 414, k. 186.

²⁰ ADP. Akta wizytacji parafii Trzepowo z 1776 roku, syg. 290, k. 331-332; ADP. Akta wizytacji parafii Trzepowo z 1817 roku, syg. 414, k. 187v.

²¹ ADP. *Visitatio decanalis ecclesiae parochialis in Trzepowo anno 1783*, syg. 312, k. 94.

²² ADP. Akta wizytacji parafii Trzepowo z 1817 roku, syg. 414, k. 187 v.

być już kości tzn. wybudować kostnicę”²³. Więcej informacji o cmentarzu zawiera wizytacja z 1817 roku: „Cmentarz znajduje się dookoła kościoła, ma długości około 40 łokci, natomiast szerokości łokci 70. Jest obwiedziony parkanem, wybudowanym kosztem rządcy kościoła czyli księdza Ignacego Koskowskiego. Niezbędnych napraw wymaga krzyż znajdujący się na cmentarzu oraz pomieszczenie na kostnicę”. Warto dodać, że wizytujący parafię podkreślił, że dzieci, które zmarły bez chrztu świętego „są grzebane koło figury św. Antoniego znajdującej się już poza cmentarzem w polu”²⁴.

5. Szpital

Wśród różnych charytatywnych instytucji kościelnych naczelnymi miejscami zajmują szpitale (xenodochia, hospitia) oraz przytulki. Miały one za zadanie udzielanie pomocy podróżnym, ale także służyły ubogim i chorym. Wiemy, że w kościele polskim istniały już w okresie przedtrydenckim, ale dopiero w XVI i XVII wieku ukazały się pewne rozporządzenia dotyczące ich zakładania. W parafii Trzepowo również był szpital. Informowały o tym wizytacje, choćby z 1776 roku: „szpital przy kościele, stary”²⁵, czy z 1817 roku: „szpital drewniany, słomą pokryty o dwóch izbach, w jednej mieszka dziad z babą żyjący z jałmużny a w drugiej organista i razem nauczyciel szkółki parafialnej, w miernym stanie”²⁶. Był to więc nie szpital w dzisiejszym tego słowa znaczeniu, lecz przytułek. Pensjonariuszami jego byli najczęściej ludzie starzy, kalecy, pozbawieni opieki. O przyjęciu do przytulku decydował proboszcz, który również czuwał nad porządkiem wśród podopiecznych. Ze względu na zadania, jakie spełniał dom, nie było potrzeby zatrudniania tzw. hospitalariusza, czyli kierownika szpitala, zajmującego się leczeniem chorych.

6. Szkoła parafialna

Nauczanie do połowy XVIII wieku pozostawało niemal wyłącznie w rękach instytucji kościelnych. Sobór laterański IV w 1215 roku nakazał utrzymywać przy każdym lepiej uposażonym kościele nauczyciela. Nakaz soboru dość szybko wprowadzono również w Polsce. Wprawdzie nie posiadamy do końca XIV wieku wzmianek o istnieniu szkół parafialnych, ale współcześni badacze tego przedmiotu zgodnie twierdzą, że istniały w tym czasie prawie przy każdym kościele parafialnym.

Z informacji zamieszczonej w aktach wizytacji z 1776 roku dowiadujemy się, że szkoła w Trzepowie istniała już na przełomie XVI i XVII stulecia. Nauczaniem zajmował się nauczyciel zwany *rektor scholae*, którego uposażenie stanowiły dziesięciny ze wsi Bronowo Sady²⁷. W XVIII wieku szkoła musiała przeżywać poważne

²³ ADP. *Visitatio decanalis ecclesiae parochialis in Trzepowo anno 1783*, syg. 312, k. 93.

²⁴ ADP. Akta wizytacji parafii Trzepowo z 1817 roku, syg. 414, k. 186.

²⁵ ADP. Akta wizytacji parafii Trzepowo z 1776 roku, syg. 290, k. 339.

²⁶ ADP. Akta wizytacji parafii Trzepowo z 1817 roku, syg. 414, k. 186.

²⁷ ADP. Akta wizytacji parafii Trzepowo z 1776 roku, syg. 290, k. 349-350.

trudności skoro ta sama wizytacja stwierdza, że „obecnie szkoły nie ma”²⁸. Zaniepokojony takim stanem rzeczy ks. Mikołaj Karnicki na początku XIX wieku przeznaczył jedną izbę ze swoich pomieszczeń na szkołę i zlecił organistwie posiadającemu kwalifikacje nauczyciela, by uczył miejscowe dzieci²⁹. Następnie ten sam proboszcz rozpoczął starania około wybudowania nowej szkoły. Dla zrealizowania przedsięwzięcia uzyskał ustne zapewnienie od miejscowego leśniczego Wągrowskiego, że z borów brwileńskich przeznaczy odpowiednią ilość drewna wystarczającą dla wybudowania szkoły. Zamiar ten nie doszedł do skutku z powodu trudnej sytuacji w kraju. Mimo to i tak w ciągu zimy uczyło się pisanie, czytania i podstaw matematyki 8 chłopców i 2 dziewczynki. Wiosną, latem i jesienią nauka nie była kontynuowana ze względu na zajęcia w gospodarstwie, do których dzieci były przeznaczane. Jako wynagrodzenie za pracę nauczyciel otrzymał ogród koło szkoły oraz skromną pensję po dwa złote polskie od dziecka³⁰.

Pod koniec XIX wieku szkoła upadła. W kilkadziesiąt lat później, na początku XX wieku, na terenie parafii znajdowała się tylko jedna szkoła w Powsinie, a ciężar jej utrzymania ponosili miejscowi gospodarze. Warto dodać, że w 1859 roku z polecenia gubernatora płockiego Bońkowskiego na trzywłokowym łanie ziemi zwanej Niegłosami została założona pierwsza w powiecie płockim szkoła rolnicza. Początkowo nauka trwała w niej dwa lata, następnie półtora roku, a w 1935 roku decyzją Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych przekształcono szkołę w Niegłosach z półtorarocznej na 11 – miesięczną³¹.

7. Ludność i życie religijno-moralne

Nie dysponujemy spisami ludności parafii, bo takich przez wiele wieków nie prowadzono, wobec tego trudno jest określić liczbę ludności zamieszkującej parafię Trzepowo przez kilka pierwszych wieków jej istnienia. Wprawdzie w XVII – wiecznych wizytacjach występowało pytanie dotyczące liczby parafian, ale niestety wiele z tych zapisów nie przetrwało do naszych czasów. Z zachowanych informacji pochodzących z początku XIX wieku dowiadujemy się, że w parafii Trzepowo mieszkało w sumie 787 mężczyzn i 872 kobiety, co daje w sumie 1659 osób. Warto może podkreślić, że wśród ludności parafii nie było protestantów i żydów, czyli parafia była wyznaniowo jednolita³².

Kościół stanowił centrum życia parafii. W nim koncentrowało się życie liturgiczne i religijne wiernych. Kanony powszechnego prawa kościelnego i przepisy diecezjalne dawały tylko ogólne wytyczne do sprawowania służby Bożej. W ich ramach każda parafia tworzyła własne *ordo devotionis*. I tak z zachowanych mate-

²⁸ Tamże.

²⁹ ADP. Akta wizytacji parafii Trzepowo z 1817 roku, syg. 414, k. 191.

³⁰ Tamże.

³¹ S. Kałużyński, Szkoła rolnicza męska w Niegłosach, „Życie Mazowsza” nr 9-10/1935, s. 247-252.

³² ADP. Akta wizytacji parafii Trzepowo z 1817 roku, syg. 414, k. 189.

riałów wizytacyjnych z początku XIX wieku wiemy, że w parafii Trzepowo codziennie rano o wschodzie słońca dzwoniono na pacierze, natomiast w niedzielę i święta „dzwoni się o godzinie ósmej w większy dzwon na ludzi”. W dni, kiedy przypadało święto Matki Bożej, o godzinie dziewiątej organista ze zgromadzonymi w kościele śpiewał godzinki do Matki Bożej, a po ich zakończeniu litanie loretańską. Nabożeństwo kończyło się pieśnią „Witaj, Królowo nieba”. W niedzielę i w inne święta organista śpiewał wraz z ludem koronkę do Trójcy św. oraz litanie. Podobnie kończył nabożeństwo pieśnią „Witaj, Królowo nieba”. Następnie po odczytaniu Ewangelii kapłan wygłaszał kazanie „stosowne do pojęcia i zrozumienia ludu wiejskiego”, mające związek z ich życiem, następnie czytał przypominki za dusze zmarłych, potem była aspersion, procesja i msza śpiewana. Po zakończeniu mszy św. organista rozpoczynał śpiew „Anioł Pański” i innych pieśni kościelnych. Ponadto w święta i przez oktawę Bożego Ciała odprawiane były uroczyste nieszpory³³.

Na uwagę zasługuje również kult oddawany Chrystusowi obecnemu w Najświętszym Sakramencie. Jak stwierdził wizytator w protokole z 1776 roku: „gdyż się w te czasy ludzie na nabożeństwa zgromadzają i procesja z Naświętszym Sakramentem bywa”. I tak wystawienie Najświętszego Sakramentu i procesje praktykowane były w uroczystość poświęcenia kościoła parafialnego, która przypadała w ten sam dzień, co uroczystość poświęcenia kościoła katedralnego w Płocku, dalej uroczystość Zmartwychwstania Pańskiego, uroczystość Ciała i Krwi Pańskiej oraz całą oktawę, tudzież w dzień świętego Aleksego (17 VII)³⁴.

Jeśli chodzi z kolei o życie moralne parafian, to wyraźnie podkreślano, że z „laski Boga wszechmogącego nie ma w parafii takich, którzy by czynili występki lub trwali w grzechach publicznych. Nie ma również zatwardziały grzeszników notorycznie obrażających Boga, ponadto wierzących w zabobony, uprawiających gusła lub pozostających w gniewie. Wszyscy zatem parafianie przynajmniej minimum wiadomości dotyczących wiary i zbawienia posiadają”³⁵. Co więcej jak zapisano w wizytacji z 1783 roku, „na terenie parafii znajduje się jedna kobieta o imieniu Katarzyna, która w razie nagłej potrzeby potrafi ochrzcić dziecko”³⁶.

Każda parafia w swojej historii może poszczycić się ogromnym dorobkiem duchowym i materialnym. Również ta wyżej wspomniana – jedna z najstarszych na Mazowszu, czeka nieustannie na wyczerpujące opracowanie monograficzne. Sądzę, że warto pochylić się nad tymi, którzy przez wiele wieków nieustannie przekazywali depozyt wiary nowym pokoleniom. Niech dzisiejsze pokolenie, które odziedziczyło ziemię ojców, zachowa także ich wiarę i przywiązanie do religii, niech wniesie w nowe tysiąclecie nowy zapal i gorliwość apostołską.

³³ Tamże.

³⁴ ADP. Akta wizytacji parafii Trzepowo z 1776 roku, syg. 290, k. 335-336.

³⁵ Tamże, k. 353-354.

³⁶ ADP. Visitatio decanalıs ecclesıae parochialis in Trzepowo anno 1783, syg. 312, k. 96.

SOMMARIO

Alla fine del XIV secolo la parrocchia Trzepowo è diventata la proprietà del capitolo cattedrale di Plock il quale ha fondato la parrocchia e fece costruire la chiesa. La prima notizia della sua esistenza risale all'anno 1418. Essa inizialmente apparteneva all'arcidiacono e decanato di Plock. Alla fine del XVIII secolo alla sudetta parrocchia appartenevano i seguenti paesi: Trzepowo, Brochocino, Brochocinek, Kostrogaj, Chelpowo, Powsino, Bronowo Sady, Bronowo Gąsioro e Tchórz. La parrocchia possedeva inoltre l'ospedale, la scuola parrocchiale e il cimitero situato intorno alla chiesa.

Jeśli chodzi o kolejną część mojego rozprawy, to wyrażnie podkreślano, że z łaski Boga wszechmogącego nie ma w parafii takich, którzy by czynili występki lub nieprawości. Nie ma tu bowiem ani kradzieży, ani kłótni, ani innych podobnych czynów. W tym celu w parafii tej, jak i w innych, starano się wykonać wiele dobrego, aby przetrwać w tym świecie. W tym celu starano się wykonać wiele dobrego, aby przetrwać w tym świecie. W tym celu starano się wykonać wiele dobrego, aby przetrwać w tym świecie.

Jeśli chodzi o kolejną część mojego rozprawy, to wyrażnie podkreślano, że z łaski Boga wszechmogącego nie ma w parafii takich, którzy by czynili występki lub nieprawości. Nie ma tu bowiem ani kradzieży, ani kłótni, ani innych podobnych czynów. W tym celu w parafii tej, jak i w innych, starano się wykonać wiele dobrego, aby przetrwać w tym świecie. W tym celu starano się wykonać wiele dobrego, aby przetrwać w tym świecie.

ADR Mariano demetriuszczak parafii w Trzepowo...
Tłumaczenie...
191.1.144.242...
191.1.144.242...